

برنامه‌های نفتی عراق و الزامات ایران

خیز عراق

برنامه‌های دولت عراق برای گسترش صنعت نفت این کشور، هشدار برای تلاش مضاعف ایران، به خصوص در ذخایر مشترک دو کشور است.

دولت عراق برنامه‌های گسترده‌ای را برای توسعه زیرساخت‌های تولید نفت خود پیش‌بینی کرده است. بر اساس برنامه‌های ارائه شده از سوی مقامات صنعت نفت عراق، تولید نفت این کشور طی شش سال آینده به ۱۱ میلیون بشکه در روز خواهد رسید؛ ضمن این که با بهره‌برداری از میداین جدید و بهره‌گیری از شرکت‌های نفتی عراقی، این رقم به ۱۲

میلیون بشکه در روز در سال‌های بعد بالغ خواهد شد.

برنامه‌های افزایش تولید نفت عراق از دو جهت برای ایران اهمیت دارد. نخست این که ایران دارای چندین میدان هیدروکربوری مشترک با عراق است که بهره‌برداری از آنها در اولویت توسعه میداین نفتی صنعت نفت کشور قرار دارد.

نکته مهم بعلی در خصوص توسعه ظرفیت‌های نفتی عراق، این است که هر دو کشور در بازار عرضه نفت، جزو بازیگران اصلی محسوب می‌شوند. ایران به عنوان دومین دارنده ذخایر بزرگ نفت و گاز از مهمترین بازیگران عضو سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) است. همچنین عراق از اعضای سنتی این سازمان است و با در نظر گرفتن مکانیزم سهمیه‌بندی در سازمان، بغداد با برخورداری از ظرفیت‌های بالاتر تولید نفت، می‌تواند بخش بیشتری از سهمیه تولید اعضای سازمان را به خود اختصاص دهد و این به معنی سهمیه کمتر برای بقیه اعضا از جمله ایران است.

عراق با برخورداری از حدود ۱۱۵ میلیارد بشکه ذخایر اثبات شده نفت خام، سومین دارنده بیشترین ذخایر اثبات شده نفت دنیا بعد از عربستان سعودی و ایران است. این رقم بدون احتساب بخش عمده‌ای از ظرفیت‌های نفتی خاک عراق است که هنوز تحت عملیات اکتشاف قرار نگرفته‌اند.

بزرگترین برنامه توسعه

وزارت نفت عراق ضمن برگزاری دو مناقصه عمده در سال ۲۰۰۹ میلادی، توسعه ۱۰ میدان نفتی را به شرکت‌های

میدان نفتی رمیله حفر شوند و ذخایر آن در حدود ۱۷ میلیارد بشکه برآورد شده است.

قرارداد ۲۰ ساله توسعه میدان نفتی رمیله در ژوئن سال گذشته، بین شرکت‌های بی پی و شرکت ملی نفت چین با دولت عراق امضا شد. سرمایه‌گذاری شرکت بی پی در این میدان رقمی معادل ۱۵ میلیارد دلار است که با اجرای قرارداد، تولید نفت این میدان از حدود ۴۶ هزار بشکه در روز، به حدود ۲ میلیون و ۸۵۰ هزار بشکه افزایش خواهد یافت.

اغراق در آمار

مقامات صنعت نفت ایران معتقدند باور تمامی آمارهای اعلام شده از سوی مقامات صنعت نفت عراق کمی مشکل است و ارقام اعلام شده را تا حدی بلند پروازانه و تحقق ظرفیت‌های مزبور را غیرممکن می‌دانند. میرکاظمی، وزیر نفت ایران، از جمله افرادی است که ارقام اعلام شده را خالی از اغراق نمی‌داند و معتقد است تاکنون عراق تنها برای توسعه و تولید روزانه حدود ۷ میلیون بشکه نفت قرارداد امضا کرده است.

با این حال کارشناسان صنعت نفت، نگرانی خود را از بابت تکرار سناریوی پارس جنوبی در خصوص میداین مشترک نفتی با عراق ابراز کرده‌اند. ایران دارای ۲۸ میدان مشترک نفتی با عراق است که از این تعداد ۷ میدان به تولید رسیده و ۲۱ میدان نیز در حال اکتشاف است. میرکاظمی با اشاره به این نگرانی‌ها می‌گوید: از آنجا که در میداین مشترک، کشور مقابل با سرمایه‌گذاری می‌تواند بدون محدودیت، منابع هیدروکربوری را برداشت کند و موجب حرکت منابع به سمت خود شود، بنابراین اولویت برنامه پنجم توسعه کشور با توسعه میداین مشترک نفتی و گازی خواهد بود.

بر اساس اهداف مشخص شده در برنامه پنجم توسعه، تولید نفت و گاز تا پایان این برنامه باید به ترتیب به بیش از ۵ میلیون بشکه و ۹۰۰ میلیون متر مکعب در روز برسد.

تأمین منابع مالی و تکنولوژی برای توسعه میداین نفتی مشترک با عراق از مهمترین نیازهای صنعت نفت است. بدیهی است محدودیت منابع مالی داخلی و محدودیت‌های فناوری در بخش بالادستی، استفاده از منابع بین‌المللی را به یکی از مهمترین گزینه‌های موجود تبدیل کرده است. با این حال، استفاده از منابع مالی و تکنولوژی بین‌المللی در شرایط فعلی در صورت فراهم بودن مفروضات کلی سرمایه‌گذاری، نیازمند پیش‌بینی تمهیدات قراردادی جدید است، چرا که قراردادهای فعلی موجود در صنعت نفت، برای استفاده از مشارکت خارجی، فاقد پتانسیل‌های قابل قبول جهت جذب بازیگرانی است که بازار جذاب عراق را در مجاورت ایران در پیش رو دارند. ■

بزرگ بین‌المللی واگذار کرده است. بخش نخست برنامه‌های دولت عراق شامل ۱۸۶ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری تا سال ۲۰۱۴ برای افزایش ظرفیت تولید به میزان ۴/۵ میلیون بشکه در روز است. با اجرای این برنامه، صادرات کتونی نفت عراق از ۲ میلیون و ۱۵۰ هزار بشکه در روز به ۳ میلیون و ۱۰۰ هزار بشکه در روز افزایش خواهد یافت.

بر اساس اعلام معاون برنامه‌ریزی دولت عراق، این برنامه شامل ۲ هزار و ۷۰۰ پروژه در بخش‌های مختلف است که بیش از ۵۰ درصد بودجه آن از سوی دولت عراق و بقیه از سوی سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی تأمین می‌شود.

پس از اعلام دولت عراق برای جلب سرمایه‌گذاری خارجی در بخش نفت این کشور، تقریباً بیشتر شرکت‌های بزرگ نفتی بین‌المللی آمادگی خود را برای حضور در این طرح‌های جذاب اعلام کرده‌اند و غول‌های بزرگی همچون بریتیش گاز، رویال دچ شل و بریتیش پترولیوم انگلستان، اکسان موبیل، اکسیدنتال و شوران آمریکا، هس و انی از ایتالیا، استات اویل نروژ، ژاپکس ژاپن، لوک اویل و گازپروم روسیه، پتروناس مالزی، پرتامینا اندونزی، بیسول اسپانیا و CNOOC و سینوکم چین در میان شرکت‌های کاندیدا به چشم می‌خورند.

در این بین، دو شرکت ژاپکس ژاپن و پتروناس مالزی در یکی از قراردادهای اعطا شده، متعهد به ۸ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در توسعه میدان نفتی قراف عراق شده‌اند. در این قرارداد دو شرکت مزبور به ترتیب ۶۰ و ۴۰ درصد از سهام این میدان را در اختیار دارند.

همچنین در اوایل سال جاری، دولت عراق قراردادهای حفاری ۴۹ حلقه چاه نفتی جدید را هر یک به ارزش حدود ۱۰ میلیون دلار و مجموعاً به ارزش حدود نیم میلیارد دلار به شرکت‌های خارجی واگذار کرد. ۲۱ حلقه از این چاه‌ها به شرکت چینی داکینگ، ۲۱۰ حلقه به کنسرسیومی از شرکت نفت عراق و شلمبرگر و ۷ حلقه نیز به واترفورد بین‌الملل واگذار شده است که این چاه‌ها قرار است در